PEDAGOGISKT
MATERIAL

Risto Rappare
och en falsk Vincent

Innehåll

Introduktion och filmens handling	3
Visuellt tänkande, analys och diskussion	4
Konstens och museernas värld	7
Inspiration och eget skapande	8

Detta material är en översättning av Koulukinos material, skapat av klasslärare och kulturproducent Melina Lukkarinen.
Översättning av Karin Karlsson på Finlandsinstitutet i Stockholm.
Kontakt: film@finlandsinstitutet.se

Introduktion

Längd 86 min **År** 2020
Åldersgräns Barntillåten
Regi Maria Sid
Manus Sinikka Nopola, Tiina Nopola, Josefina Rautiainen och Maria Sid
I rollerna Silmu Ståhlberg, Lumi Kallio, Minka Kuustonen, Jenni Kokander, Ylermi Rajamaa

Materialets teman: konstfostran, konsthistoria, bildkonst, museipedagogik, konstmuseum, konst, kreativitet, van Gogh, konsthistorisk period.

Materialet är speciellt riktat till elever i årskurs tre till fem, men passar delvis även elever i årskurs ett, två och sex. Filmen och det pedagogiska materialet passar speciellt bra i bildundervisningen.

Om filmen och dess handling

Risto Rappare och en falsk Vincent är en musikalfilm baserad på Sinikka och Tiina Nopolas åttonde bok i serien on Risto Rappare. Den första Risto Rappare-filmen fick sin premiär redan år 2008.

Filmen djupdyker ner i konstens värld. Rauha Rappare hör på tv att barn idag inte förstår sig på konst över huvudtaget och att barn som inte får uppleva konst riskerar att marginaliseras! Detta leder till att Rauha tar med sig Risto och Nelli till ett konstmuseum. Dagen på konstmuseet inspirerar Risto och Nelli att själva börja måla. Risto Rappare målar av den kända konstnären Vincent van Goghs Stjärnenatt-konstverk och plötsligt har han skapat en otrolig kopia. Under tiden har Rauha träffat en siare som berättat att det i Rauhas närhet finns ett pånyttfött geni.

Nu blir det bråttom att åka tillbaka till konstmuseet och visa Ristos kopia åt museidirektören, för tänk om Risto verkligen har de förmågor som krävs för att bli en stor konstnär. Rauha har nämligen beslutat sig för att Risto är en pånyttfödd Vincent van Gogh! Av en händelse hamnar ändå Ristos målning hos Doris Saastamoinen, en konstförfalskare, och hennes man Rolf Riukupelto. Det räcker inte länge innan paret har kommit på ett listigt sätt att tjäna miljoner på Ristos förmåga.

Visuellt tänkande, analys och diskussion

Konstens mening och betydelse

I början av filmen hör Rauha Rappare från tv:n att barn och unga riskerar marginaliseras om de inte besöker konstmuseer, sysslar med bildkonst eller ser och förstår konst. På grund av detta tar Rauha med sig Risto och Nelli till ett konstmuseum. Väl på museet tittar trion på olika konstverk, och diskuterar dem.

Varför borde man enligt dig bekanta sig med konst och t.ex. gå på konstmuseer?
Varför skapar en människa eller människogrupp konst? Varför skapar du själv konst?

Man brukar ofta tänka att konst har många olika uppgifter. Ofta vill man kanske att tittaren ska uppleva njutning eller nöje av konsten, eller kanske nå nya insikter. Konst är också ett sätt att uttrycka sig för konstnären.

1. **Diskutera tillsammans** hur det känns att själv skapa konst och fundera tillsammans på vilken typ av konst som väcker välbefinnande eller som är trevlig att titta på och uppleva. Vilken typ av konst är rolig och trevlig att skapa?

2. **En av konstens uppgifter** är också att skapa diskussion och ta ställning till aktuella frågor samt exempelvis lyfta olika samhälleliga värderingar eller problem. Hur ser ställningstagande konst ut? Om du t.ex. var tvungen att skapa ett konstverk som tar ställning mot global uppvärmning eller för djurs rättigheter, hur skulle ett sådant konstverk se ut?

3. **En annan av konstens uppgifter** är att öka medvetenheten om sig själv, andra och världen. Vad kunde du lära dig genom konst? Vad kunde man lära ut genom konst?

4. **Konstens fjärde uppgift** är att utveckla konstnärens och tittarens känsloliv. Genom konst kan vi uttrycka känslor och föra dem vidare. Genom att titta på konst kan vi reda ut och behandla våra känslor. Vilken typ av konst kan man titta på om man är ledsen? Vilken typ av konst kan man skapa när man är arg? Vilken typ av konst kan man njuta av om man vill bli riktigt lycklig?

Inför denna uppgift är det bra om läraren har lagt fram passande fotografier, konstböcker och bilder av konstverk. Bilder kan man leta efter t.ex. på Pinterest. Det lönar sig att välja sådana bilder som fungerar som diksussionsstartare. Verken och bilderna kan man tillsammans kategorisera enligt vilka som passar till vilket tema:

Konst som nöje eller för att uttycka sig själv
Konst som diskussionsstartare och ställningstagare
Konst som ökar kunskap
Konst som utvecklar känslolivet

Tips på konst till uppgiften:

- Auguste Renoir - Roddarnas frukost
- Tove Janssons Mumin-illustrationer
- Banskys graffiti
- Akseli Gallen-Kallelas konstverk med Kalevala-tema
- “Subvertisement”-reklamer
- Bilder av miljökonst
- Abstrakta konstverk
- Modern konst
- Bilder av olika konstverk finns också på Ateneums hemsidor.

Vad är konst?

I början av filmen frågar Rauha Rappare av Risto vilken typ av konst han gillar. Risto svarar rappt: “Kalle Anka!”. På konstmuseet frågar Risto: “Är det där en trasmatta?”, när han tittar på ett konstverk. Rauha svarar skarpt: “Såklart inte, det är konst!”.

I de tidigare uppgifterna har det funderats mycket kring varför människor skapar konst och vad man själv kan uppleva, känna och gagna genom att titta på konst. Men vad är konst, egentligen?

1. **Fundera på definitionen av konst** genom skolämnen: Är det man skapar på bildlektionerna konst? Är historierna och dikterna som jag skriver på svenskalektionerna konst? Är föremålen jag skapat på slöjdlektionen konst? Är en sång som jag själv skrivit eller att spela på ukulele konst? Är dansen vi dansat på idrotten konst?

2. **Bredda tankegångarna** vidare: Är Vincent van Goghs Stjärneklar natt konst? Är böckerna om Risto Rappare, skrivna av Sinikka och Tiina Nopola, konst? Är vasen man köpt på Ikea konst? Är riksdagshuset konst? Är filmen vi nyss såg, Risto Rappare och en falsk Vincent, konst? Är balettuppvisningen på Kungliga Operan konst? Är ABBAs musik konst?

3. **Läraren visar** olika bilder åt eleverna, enligt vilka de ska ställa sig någonstans på en åsiktslinje. I ena ändan av linjen (som osynligt kan gå genom klassrummet) är “Det här är konst” och i andra ändan “Det här är inte konst”. Nedan finns några exempel på bilder man kan visa eleverna, som sedan ska ställa sig på linjen enligt sin egen åsikt:

Trasmattan som Risto Rappare såg på konstmuseet
Vincent van Gogh - Stjärneklar natt
Vas från Ikea
Albert Edelfelt - I Luxembourgträdgården
Riksdagshuset
En bild på en cykel
Marcel Duchamp - Fountain
Hugo Simberg - Dödens trädgård
Marimekko - Unikkotyg
Hällmålningarna i Astuvansalmi
Akseli Gallen-Kallela - Sampos försvar freskon
Skulpturparken vid Millesgården
Yki Nummi - Lokki -lampa
Banksy - Girl with Balloon
En bild på en tandborste
Pablo Picasso - Guernica
Jackson Pollock - Mural
Emil Wikström - Lyktbärare (Helsingfors järnvägsstation)
Filmaffisch till Risto Rappare och en falsk Vincent
Instagrambild av en katt

Djupare analys av konstverk

1. **Vi fördjupar oss i** Vincent van Goghs konstverk Gata i Auvers-Sur-Ois från år 1890. Detta konstverk hänger på Ateneum i Helsingfors.

Vi diskuterar konstverket tillsammans, medan vi tittar på en stor bild av det. Här på Ateneums hemsida finns konstverket.

Frågor som stöd till diskussionen

Vilka färger och former finns det i bilden?
Var i bilden finns ljus och skugga?
Vad föreställer bilden?
Hur är innehållet i bilden disponerat (arrangerat)?
Varför ville konstnären måla denna miljö?
Vad fokuserar blicken på?
Vilken känsla förmedlar bilden?
Vilka känslor väcker tavlan?
Finns det något i konstverket som är störande, vad?
Hur är tavlan målad?

Gata i Auvers-sur-Oise, Vincent van Gogh, 1890

2. **På Ateneums hemsidor** finns också korta videor som fördjupar sig i olika konstverk ur den finländska konsthistorien. Titta gärna på videorna och diskutera kring konstverken på samma sätt som kring van Goghs Gata i Auvers-sur-Oise. Bland videorna hittar ni t.ex. Helene Schjerfbecks och Albert Edelfelts verk.

Bekanta er med konstverken genom länken:

Här finns Ateneums videor.
Skriv in ”Historier inom finsk konst” i sökfältet så hittar ni videor på svenska som behandlar olika konstverk.

Konstens och museernas värld

Konstmuseer

I en av sångerna i filmen så sjunger man om kända konstmuseer runt om i världen. Ta reda på var de 20 museerna nedan ligger. Ta också reda på vilka som är museernas kändaste verk.

Förresten, känner du igen i vilket av museerna Risto Rappare och en falsk Vincent är filmad?

Ateneum	Museo del Prado
Louvre	Kiasma
Centre Pompidou	Metropolitan Museum of Art
Vatikanmuseet	National Gallery London
Guggenheim	Kumu
Fotografiska	Akropolis
Amos Rex	Rijksmuseum
Eremitaget och Vinterpalatset	MoMa
Konstmuseet Sinebrychoff	Tate Modern
Musee d'Orsay	HAM

Inspiration och eget skapande

Inspiration

1. **Varifrån fick Risto idéen** att måla tillsammans med Nelli? Vad hänförde Rauha och Elvi? Och varifrån fick den riktiga Vincent van Gogh sin inspiration? Vad ville han måla, vad intresserade honom?

2. **Vad ger dig inspiration** till att göra konst? Hela klassen skapar tillsammans en stor tankekarta kring varifrån man kan få idéer till att göra bildkonst, skriva, skapa musik eller vilket som helst kreativt arbete som kan räknas som konst.

I tankekartan kan det till exempel stå: böcker, tidningar, filmer, spellistor, att gå i naturen, att lyssna på diskussioner man hör på gatan, gamla fotografier och så vidare.

Stjärneklar natt

Stjärneklar natt-konstverket vaknar till liv i Starry Night -animationen och The Starry Night Stereo VR experience-videon. Garip Ay gör sin egen version av konstverket i denna video.

Titta på dessa tre videor som på olika sätt handlar om van Goghs konstverk Stjärneklar natt. Efter detta målar eleverna sina egna versioner av Stjärneklar natt. Under arbetets gång kan man projicera van Goghs verk på väggen.

De allra snabbaste kan också testa på att måla t.ex. van Goghs konstverk Solrosor.

Stjärneklar natt, De sterrennacht, Vincent van Gogh, 1889

Egna konstverk

Uppgifterna, bilderna och diskussionerna från detta pedagogiska materialpaket har säkerligen väckt många tankar hos eleverna. Kanske någon bild, någon diskussion eller något konstverk har tänt en gnista att skapa själv. Eleverna får lyssna till sin egen inspiration och förverkliga den i ett eget konstnärligt arbete. Läraren kan begränsa arbetet till exempelvis bildkonst eller metoden till ett specifikt material.

ny
finsk
film